

Fagseminar - knapphet på effekt og energi om få år

Fagseminar - Smartgridsenteret, 26. april 2023

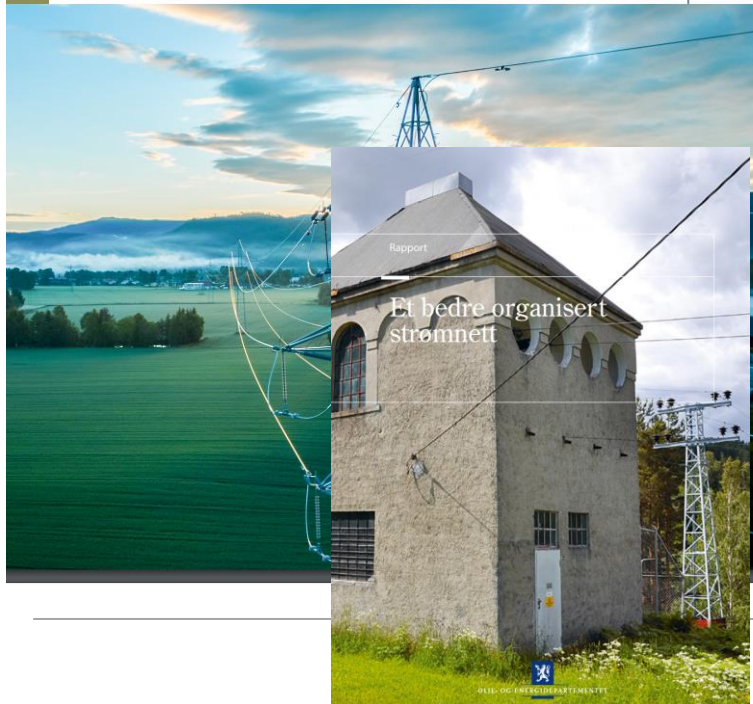
Økt anerkjennelse for nettvirksomhet og kraftproduksjon - fra lavinteresseprodukt til samfunnskritisk strategisk ressurs

NOU Norges offentlige utredninger **2022: 6**

Nett i tide

– om utvikling av strømmettet

NOU Norges offentlige utredninger **2023: 3**

Mer av alt – raskere

Energikommisjonens rapport

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGI-DEPARTEMENT

Meld. St. 14

(2011–2012)
Melding til Stortinget

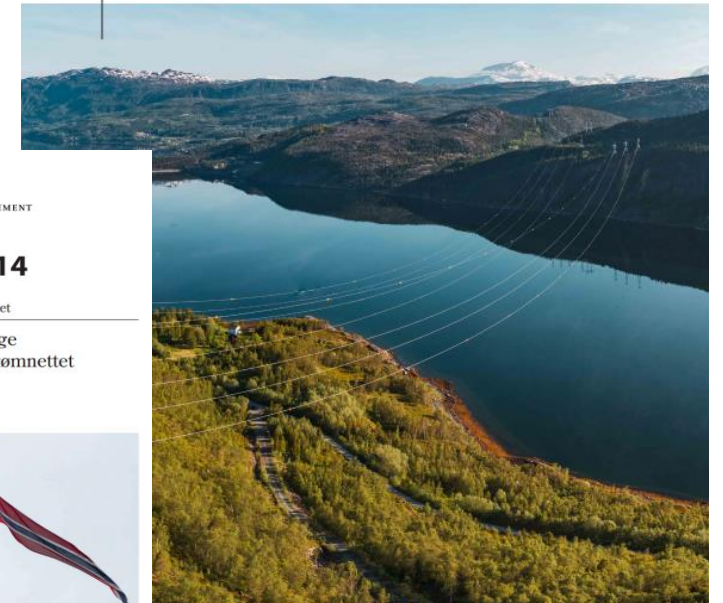
Vi bygger Norge
– om utbygging av strømmettet

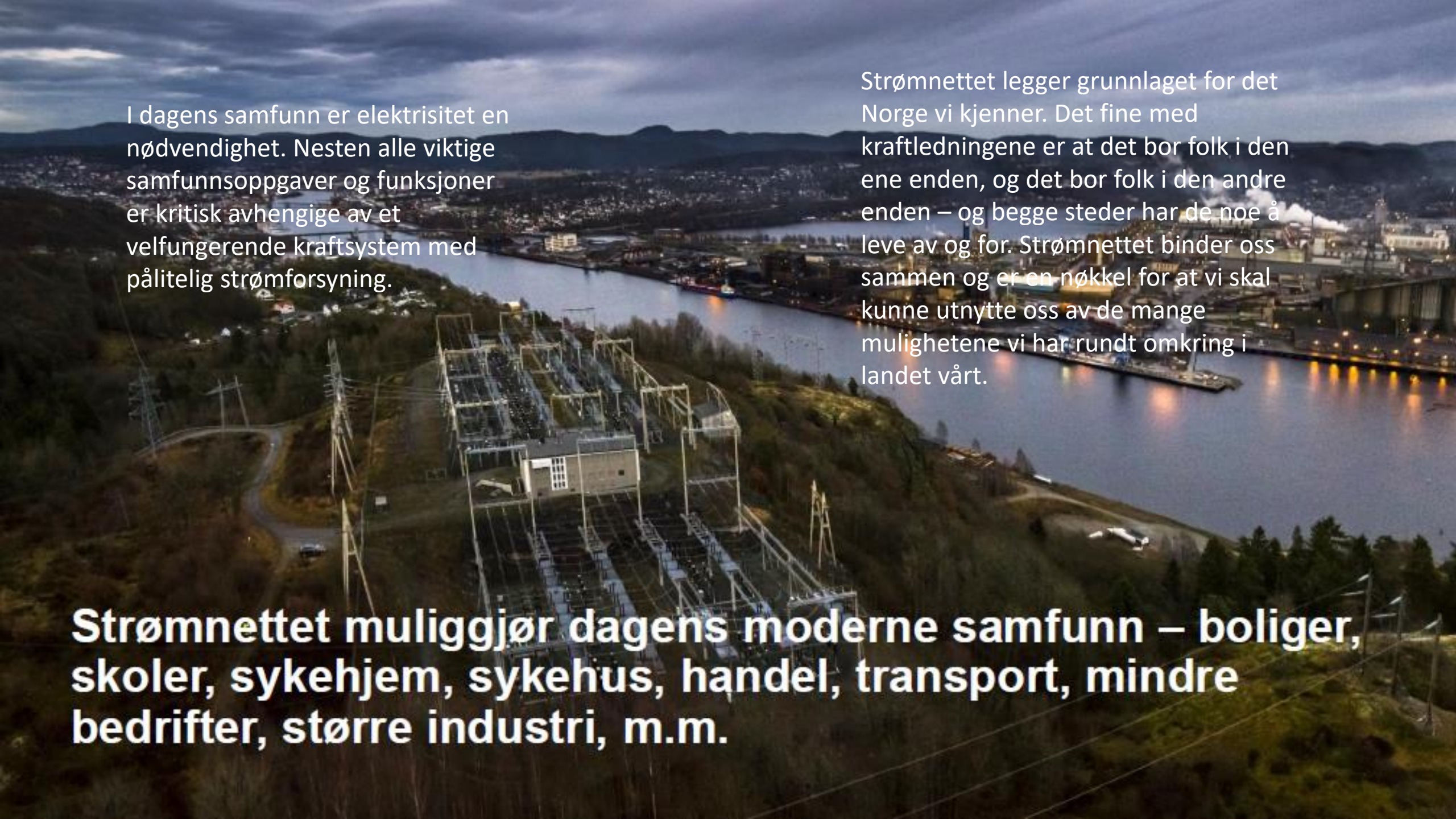

Olje- og energidepartementet

Handlingsplan

Regjeringens handlingsplan
for raskere nettutbygging og
bedre utnyttelse av nettet

An aerial photograph of a power substation at dusk. The substation is located on a grassy hillside, featuring several tall metal towers and a complex network of power lines. In the background, a city is visible across a wide river, with lights reflecting on the water. The sky is dark and cloudy, suggesting twilight.

I dagens samfunn er elektrisitet en nødvendighet. Nesten alle viktige samfunnsoppgaver og funksjoner er kritisk avhengige av et velfungerende kraftsystem med pålitelig strømforsyning.

Strømnettet legger grunnlaget for det Norge vi kjenner. Det fine med kraftledningene er at det bor folk i den ene enden, og det bor folk i den andre enden – og begge steder har de noe å leve av og for. Strømnettet binder oss sammen og er en nøkkel for at vi skal kunne utnytte oss av de mange mulighetene vi har rundt omkring i landet vårt.

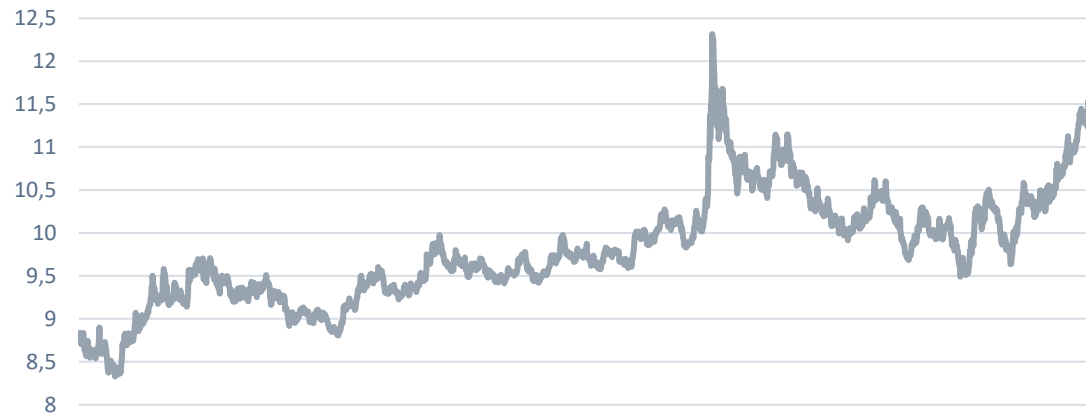
Strømnettet muliggjør dagens moderne samfunn – boliger, skoler, sykehjem, sykehus, handel, transport, mindre bedrifter, større industri, m.m.

Store forventninger - krevende økonomiske realiteter og usikre omgivelser

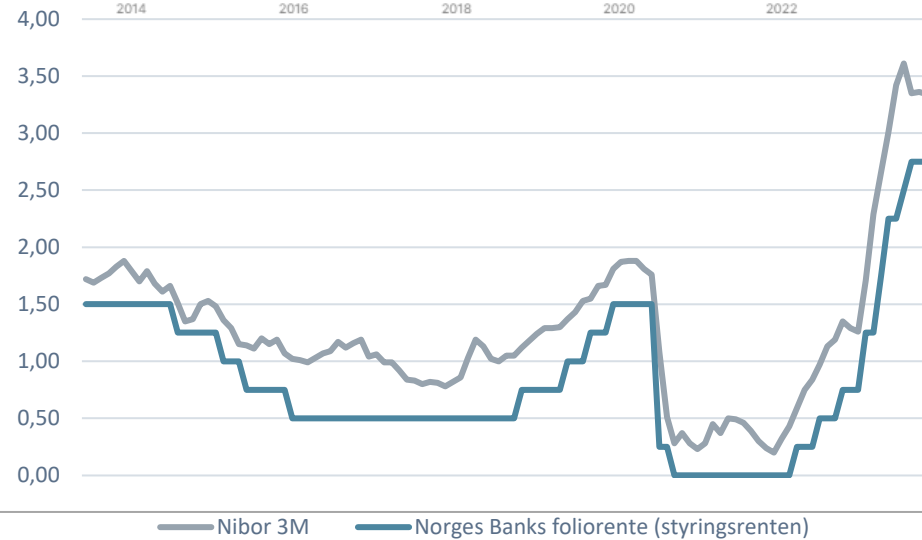
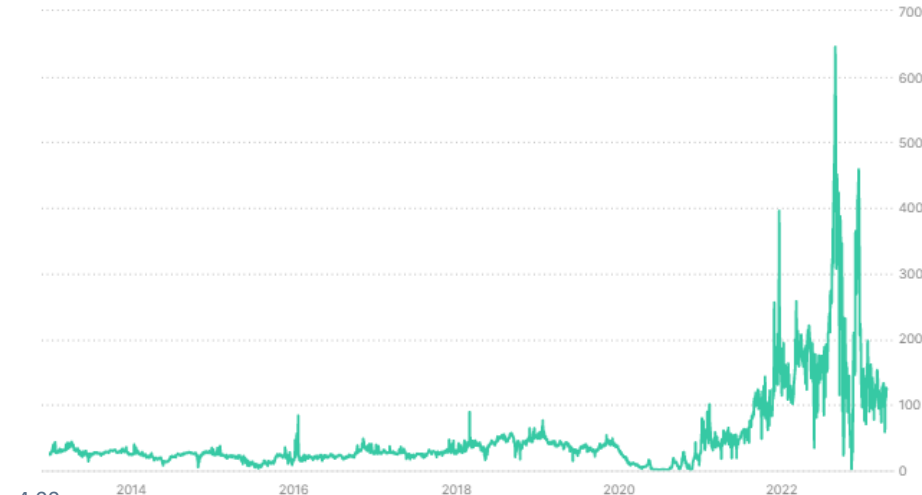
(Kilde: SSB, Tradingeconomics, VG, Norges-Bank)

EURO

TRADINGECONOMICS.COM | STATISTICS NORWAY

— Nibor 3M — Norges Banks foliorente (styringsrenten)

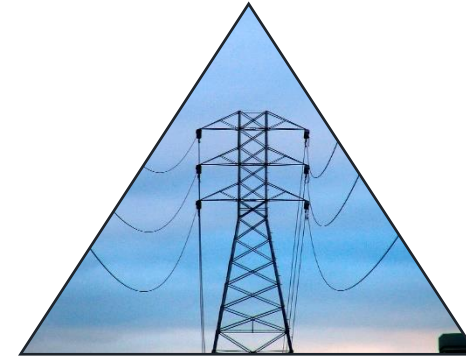

Meld. St. 36 (2020-2021) «Målet er at nettilknytning ikke skal stå i veien for etablering av nye virksomheter og arbeidsplasser»

Strømnettutvalgets mandat

1. Tiltak for å redusere tiden det tar å utvikle og konsesjonsbehandle nye nettanlegg
2. Prinsipper for å ivareta en samfunnsøkonomisk utvikling av strømnettet i en tid med stor usikkerhet ved forbruksutviklingen
3. Mulige forbedringer i systemet med tilknytningsplikt

Nytt nett

Eksisterende nett

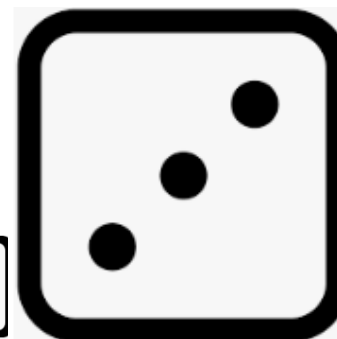
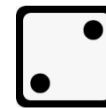
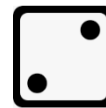
Forutsetninger/
rammevilkår

- Dagens nett må utnyttes bedre
- Nytt nett må leveres raskere (og enklere)
- Rammene for bedre utnyttelse og raskere leveranser må være tilstrekkelige og forutsigbare

Har strømnettutvalget lyttet på våre viktigste innspill?

- Det er behov for mer nett – raskere – tiden må minst halveres
 - Tidlig utredning mot kostnadsdekning
 - Koordinere nasjonale elektrifiseringsstrategier slik at prosjekter kan starte tidligere
 - Prioriteringer ved konsesjonsbehandling av nettprosjekter
 - Forenkle konsesjonsbehandlingen og øke saksbehandlingsressursene
- Dagens nett må utnyttes maksimalt i årene fremover
 - Plassering av forbruk i nettet og prissignaler
 - Betaling for sovende kapasitet
 - Gode prissignaler for utnyttelse av nettet
 - Aktiv bruk av driftstiltak
 - Økt nettutnyttelse lavere driftsmarginer /forsyningssikkerhet
- Prioritering i nettkøen
- Forenkling av anleggsbidrag
- Finansiering av nettet må styrkes
- Økt samarbeid og koordinering

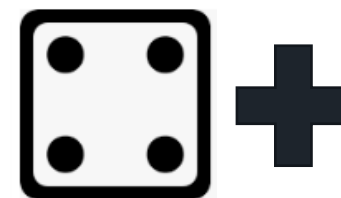
«Utvalget legger til grunn at tiltak som innføres for å redusere tiden det tar å planlegge, konsesjonsbehandle og bygge nettanlegg ikke må gå på bekostning av viktige demokratiske prinsipper» (13.3)

«Utvalget mener måling av nettselskapets tidsbruk mellom klart definerte milepæler ved tilknytning vil være en mer presis måte å gi insentiver til å tilknytte kunder raskt, enn gjennom økte generelle investeringsinsentiver» (4.6)

Rapporten til energikommisjonen

- Energikommisjonenes rapport er mindre orientert mot nettvirkosomheten - mer orientert mot produksjon og markedssiden – likevel...
- Raskere og bedre saksgang
 - Lære av Europa – ikke bli fraløpt
 - Prioritert rekkefølge i saksbehandlingen
 - Ny produksjon og fleksibilitet
 - Hurtigspor og frister
 - Samordning
 - Mer kapasitet og forenklet klageprosess
- Tiltak for økt nettkapasitet
 - Bygge i forkant
 - Prioriteringer av køen og kapasitetstildelingen
 - Krav til at alternativer til nett må utredes
 - Øke driftsrisiko og krav til reserve (N-1)
 - Langt sterkere insentiver til utbygging

«Member States shall ensure that the permit-granting process referred to in Article 16(1) **shall not exceed one year** for projects in renewables go-to areas. Where duly justified on the ground of extraordinary circumstances, that one year period may be extended **by up to three months**. In such a case, Member States shall clearly inform the developer about the extraordinary circumstances that justified the extension.»

By [three months from entry into force], until climate neutrality is achieved, Member States shall ensure that, in the permit-granting process, the planning, construction and operation of plants for the production of energy from renewable sources, their connection to the grid and the related grid itself and storage **assets are presumed as being in the overriding public interest** and serving public health and safety when balancing legal interests in the individual cases for the purposes of Articles 6(4) and 16(1)(c) of Directive 92/43/EEC, Article 4(7) of Directive 2000/60/EC and Article 9(1)(a) of Directive 2009/147/EC

«Member States shall ensure that the permit-granting process referred to in Article 16(1) **shall not exceed two years, for projects outside renewables go-to areas**. Where duly justified on the grounds of extraordinary circumstances, that two-year period may be extended by up to three months. In such a case, Member States shall clearly inform the developer about the extraordinary circumstances that justified the extension.»

Regjeringens handlingsplan

- Perspektivene fra «Nett i tide» og «Mer av alt raskere» skal overføres i praksis
- Regjeringens handlingsplan skisserer hvilke av anbefalingene som prioriteres og hvordan disse skal settes i drift - noen selvstendige innspill
- Handlingsplan
- Det må foreslås og gjennomføres faktiske regelverksendringer i lov og forskrift
 - Dette vil ta noe tid – fakta – løsningsvalg – valg
 - Måles på faktisk måloppnåelse
 - Fra 64 til 15 punkter – 4 særlig spennende

Regjeringens handlingsplan – en raskere konsesjonsprosess

2.1 Økte ressurser til konsesjonsmyndighetene

Økt saksbehandlerkapasitet

45 millioner i økte budsjetttrammer til NVE

Økte bevilgninger til digitaliseringsinitiativ

Digital KSU

Konsesjonsportal

- Økt ressurstilgang vil gi effekt på kort og mellomlang sikt
- Bedre med forenklinger – uendelige behov
- Digital KSU – flott
- Konsesjonsportal må være hensiktsmessig utformet

2.2 Hurtigspor for enkle og godt forberedte saker

Dersom det ikke kommer vesentlige innvendinger

Virkninger er av klart – unødvendig med egen høring

Det er inngått avtaler med alle grunneiere og rettighetshavere – unødvendig med ekspropriasjon

Avklarte grensesnitt og kapasitetsbehov

God kvalitet på konsesjonssøknad

- Mange forutsetninger som må innfris
- Viktig å gjøre hurtigsporet tilgjengelig for majoriteten av saker
- EU – «overveiende offentlig interesse» - gir forkjørsrett

Regjeringens handlingsplan – en raskere konsesjonsprosess II

2.3 Øke kvaliteten på konsesjonssøknadene, videreutvikle og oppdatere veiledere

Ufullstendige søknader stjeler tid og fokus

Unngå å sløse med ressurser

Spesialveiledere for ulike spesialanlegg

Sektorveileder for samfunnsøkonomiske analyser

Standardiseringsarbeid – felles metodikk

- Omfattende krav til innhold – bør forenkles
- Raskere og enklere klagebehandling
- Positivt med forenklinger og standardiseringer
- Konsesjonsportal må være hensiktsmessig utformet

2.4 Øke grensen for meldeplikt for 132 kV anlegg

Kvav til konsekvensutredning består

Men innslagspunktet for når utredningsplikten

trer i kraft heves fra en ledningslengde på 15 km til

50 km på 132 kV

Valgfrihet – kortere nett (15-50 km) kan meldes på eget initiativ

- Bransjen er lyttet til
- Gir klare forenklinger og forbedringer som fører til betydelig raskere nettutvikling – målt i år
- Fremdeles krav om konsekvensutredning jf. «normal konsesjonsprosess»

Regjeringens handlingsplan – en raskere konsesjonsprosess III

2.5 Justeringer i prosessen for detaljplan

Behandlingen av detaljplanen kan gjøres parallelt med konsesjonsbehandlingen der det er hensiktsmessig

Egnet for saker hvor anleggsarbeidet er detaljplanlagt og behovet for hjelpeanlegg er avklart (små ledningsnett uten alternativer og stasjoner)

- Tendens til at detaljplan har blitt krevd i stadig flere saker
- Viktig å begrense krav og omfang av detaljplan
- Detaljplan – er detaljert – mange eventualiteter må håndteres underveis i prosjektet
- Bedre med rammer fremfor detaljstyring

2.6 Vurdere å unnta mindre anlegg fra konsesjonsbehandling

Referert «nettanlegg på avgrensede næringsområder»

- Det mest effektive å radikale forslaget
- Utvidet områdekonsesjon – gjøre mer omfattende
- Anser trafostasjoner «avgrensede næringsområder»
- Bygges nettanlegg på 230V, 400V, 12kV og 24 kV i dag under områdekonsesjon

Regjeringens handlingsplan – en raskere konsesjonsprosess IV

2.7 KVVU ordningen forbedres og evalueres

Konseptvalgutredning med ekstern kvalitetssikring og OED behandling består – men ordningen skal evalueres

- Bør og kan fjernes
- Behovet for utredninger dekkes av konsesjonsprosessen
- Tidsbruken reduseres med flere år

2.8 Områdeplaner

2.9 Tidlig utredning og konsesjonssøknad

Områdeplaner er et verktøy som Statnett her introdusert

Utfyller KSU prosessen

Oppfordring til å være i forkant og søke konsesjoner og til og med bygge i forkant av konkretiserte behov

- Områdeplaner – supplement til KSU prosessen
- Marsjordre – økt fokus på å arbeide i forkant av behov og være fremme i skoen

Regjeringens handlingsplan – tilknytning av store nettkunder og forvaltning av nettkapasitet

3.1 Vanlig forbruk bør få tilknytning uavhengig av tilknytningskø

Noen typer forbruk skal slippe til uten å stå i kø – som i dag

Regjeringen vil gi føringer til hvilke kunder som slipper unna kø

- «Vanlig forbruk» uklart begrep – uenighetssak mellom RME og Statnett
- Positivt med tydeliggjøring

3.2 Prioritering av tilknytningsforespørsler

Praksis skal være transparent, nøytral og ikke-diskriminerende

Samtidig behov for å bruke klokskap når en knapp ressurs skal fordeles – regjeringen vil forskriftsfeste modenhetskriterier

-gjennomføringsevne

-bruk av kapasiteten

-tidspunkt for forespørsel

- Finansiering, tilgang på regulert areal, fremdrift, utredningskostnader, anleggsbidrag
- Bruker kunden kapasiteten? Og når?
- Fremdrift, gradvis tildeling av kapasitet slik at kapasitet ikke bindes opp
- Kan være nokså krevende

Regjeringens handlingsplan – tilknytning av store nettkunder og forvaltning av nettkapasitet II

3.3 Nettselskapene må følge opp tilknytningskøen

3.4 Aktiv forvaltning av kapasitet

Nettselskapene må til enhver tid ha oversikt over kapasiteten og køen og følge opp kundene aktivt

Nettselskapene må holde samfunnet orientert om tilgjengelige kapasitetsreserver og utviklingen i ledig kapasitet og hvor lang tid det tar å få tilknytning

Regjeringen vil vurdere introduksjon av nye prissignaler som reservasjonsgebyr samt justeringer av anleggsbidragsreglene

Forskriftsfeste at nettselskapene i særlige tilfeller kan redusere kundens maksimalt tillatte uttak av effekt

- Kapasitetskart – løpende aktiv forvaltning
- Hindre at kunder med kapasitet blokkerer andre kunder med konkrete behov (grid-grabbing)
- Vil være krevende

3.5 Transparente vurderinger for en effektiv utnyttelse av nettet

DF vurderinger har stor betydning for kunder og samfunn

Vurderingene må gjøres mer transparente og baseres på rimelige og standardiserte prinsipper og kriterier

Regjeringen vil forskriftsfeste at nettselskapene skal offentliggjøre prinsippene som legges til grunn for DF vurderingene

Kunder skal på forespørsel få innsyn i vurderinger som gjelder dem

OED vil påse at nettselskapene tar i bruk teknologi og markedsmessige lønsninger for å kunne utnytte nettet mest mulig effektivt – herunder TPV

- Utvikle bransjestandarder for DF og TPV
- Styrke kundens «rett på nett»
- Troll sprekker i dagslys
- Sannsynlighetsvurdering ofte fraværende - risikobasert

Nettselskapenes oppfølging av strømnnettutvalgets anbefalinger – styrkede insentiver

Økt kontakt og samarbeid mellom selskaper og mellom selskaper og myndigheter

Standardiseringsarbeid

Effektiviseringsarbeid

Felles digitale initiativ med finansiering – Digin – Elbit

Samarbeidsforum

Opprette halvårlige statusmøter

OED som tilrettelegger og katalysator

Antar det kommer en insentivpakke som supplerer handlingsplanen

- Rammevilkår har betydning for måloppnåelsen
 - Dagens insentiver premierer kostnadseffektivitet –nytt nett øker kostnadene og reduserer lønnsomheten til selskapene.
 - Det som er lønnsomt for nettselskapet er ikke alltid mest lønnsomt for samfunnet totalt sett
 - Insentiver som stimulerer ønsket adferd er mer effektivt og treffsikkert – pisker er ineffektiv og vil bomme
- Utenfor nettreguleringen –skatteregler
 - Avskrivingsregler –øke sats tilsvarende skip, fartøyer
 - Friinntektsordning 50 % over 4 år
- Innenfor nettreguleringen –styrking av inntektsprofilen
 - Store investeringskostnader, lange nedbetalingstider –svake balanser – usikkerhet
 - Mer regulert inntekt når kostnadene er størst
 - Flytte inntekter i tid –ingen økning i løpende summer –justering av profilen og innretningen på det regulerte investeringstillegget
 - Referanserente bør tilbakeføres til 2017 nivå
 - Hele kapitalbasen må inn i avkastningsgrunnlaget
 - Anlegg under utførelse

